

bevallása szerint 2 1/2 évig a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem matematika és természet-tudományok szakán tanul. Majd az 1912/13. tanévben a budapesti Zeneakadémia zeneszerzésszakon *Weiner Leó* osztályában találjuk. A katonai szolgálat, majd a háború ellenben közbeszól.

Az első világháború végén, 1919-ben, rövid időre Csiki Endre *Bárd Oszkár* galgói házánál tartózkodott, szemtanúk szerint azonban az író-orvos családja hevesen ellenezte ezt, valószínű ezért döntött Csiki a közeli Désen való letelepedésre. Kezdetben számára valószínű a tervezett zongoratanítás, nem lehetett a megélhetés legbiztosabb forrása, ezt bizonyítja a sajtóban való sűrűbb jelentkezése. Ha a világháború előtt a versek, novellák voltak túlsúlyban, 1919 után a szépirodalmi termékek helyét a zeneesztétika, akusztika, sőt a népzenevel kapcsolatos gondolatok foglalták el. Lassanként megalapozta hírnevét, így családalapításra is gondolhatott és végül egyik volt tanítványát - *Szendrői Ilonkát*, Szendrői Gyula gimnáziumi latin-tanár lányát - a szülők erőteljes ellenzése ellenére - feleségül vette 1923-ban. Sajnos a frigy nem bizonyult tartósnak, 1930-ban elváltak.

Ekkor 1928-ban indult be *Farádi Katus* -a Hellerau-Luxemburgi Intézet végzettje - zongoraművészeti tanfolyama Désen, melynek kíséretét Csiki Endre látta el zongora-improvizációival - az alkalomszerű próbákon és a föllépéseken nyilvános egyaránt. Ezen ritmikai iskola sikere kiterjedt Szamosújvárra is, hol Farádi Katus 1932-ben indított hasonló kurzust.

Az ilyen, alkalmi jellegű, mondjuk "mozgás-kísérő" zene mellett, kutatásaim eredményeként megállapítható, hogy Csiki Endre 1918-tól Kolozsvárra költözéséig - 1939-ig, évente újabb-újabb műveket komponált.

Mindez akkor Désen - mint ahogy egyik szemtanú mesélte - egy jelenség volt: a csikiendreség. Összességében mintegy 40 hangversenyt sikerült pontosítani. Kolozsvárra költözése után már alig komponált, vagy legalább is nyomát nem találjuk. Nagyobb sikereit zeneszerzőként mégis itt a Magyar Színházban: 1936-ban *A Cigány* népszínmű, majd 1938-ban *Áprily Lajos - Idahegyi pásztorok* kísérőzenéjével érte el.

A háború alatt házáat telitalálat érte, összes kéziratos művei odavesztek, műfajok szerint talán a legérzékenyebb veszteség számunkra a zenekari kíséretű zongora-verseny pusztulása, hisz ez lett volna talán az első erdélyi magyar zeneszerző által írott zongoraverseny.

Életének utolsó korszakában a "Józsa Béla Athenaeum" zenei szakosztályának vezetője volt és az ő érdeme az ott megjelent munkásdalok kiadása. Szemtanúk szerint Csiki Endre felháborodva valamiért az igazságosság nevében emelte fel szavát. Ennek eredményeként bocsátották el munkahelyéről és "verték össze tévedésből", mely verés előbb kórházba, majd halálba juttatta. Ezt saját szavait idézve mesélték el legintimebb barátai. Valószínű, hogy az orvosok által korábban megállapított betegsége fennállt, de ezen legutóbbi "esemény" mindenképp felgyorsította a vég bekövetkeztét.

Nyughelyének sírkövét, a nevével bevéssett fehér márványt *Karácsonyi Emi* állíttatta saját költségén. E sírkő ezelőtt tíz évvel még a helyén volt, de utóbb eltűnt. Így a sír és a kő sorsáról továbbiakat már nem sikerült megtudnunk. Az EME és az Arménia Magyarörmény Baráti Társaság kegyeletbeli kötelessége a sírhely ügyének mielőbbi tisztázása és annak megjelölése.

Fancsali János
Budaörs, 2000. február 21.

*****

A karácsonyi klubest...

"Lapzárta után érlesültünk, hogy az Ararát c. lap 2000. január 31-i dátummal megjelent

számában igaztalan, csúnya támadást intézett Szongoth Gábor ellen, a Fővárosi Örmény Klub 1999. december 16-i estjével kapcsolatban. A kérdésre következő számunkban visszatérünk." - ígértük februárban.

Az Ararát januári száma sérelmezi, hogy a BÖKÖT karácsonyi rendezvényére érkező *Avanesian Alex* országos elnököt *Szongoth Gábor* távozásra kérte. A Magyarok Háza zenetermében a Fővárosi Örmény Klub tartotta rendezvényét, amelynek rendezője egyedül az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és a Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása, háziasszony és rendező *dr. Issekutz Sarolta*.

Meghívót mi nem küldtünk *Avanesian Alex* és társai részére, sőt közvetítőn keresztül előre megüzentük, hogy személye nem kívánatos a rendezvényen.

A cikket vélhetően félrevezetett újságíró vethette papírra (aláírás nélkül). Más okát ugyanis nem találjuk a szerző megdöbbenésének. *Avanesian Alex*et az emlékezetes esten nem "kiutasították", csupán **emlékeztették saját korábbi kinyilatkozására**.

Ehhez elég a számos dokumentum közül az 1997. nov. 6.-án írt levél utolsó bekezdését elolvasni (az Országos Örmény Önkormányzat fejlődés papírján:)

"Mint az V. kerületi, mint az Országos Örmény Önkormányzat elnöke **elhatárolom magam minden olyan rendezvénytől**, amit a jövőben a Magyarok Világszövetsége székházában rendez *dr. Issekutz Sarolta*, akár teszi ezt, mint fővárosi elnök, akár, mint az Erdélyi Örmény Gyökerek Egyesületének elnöke. (Dátum, aláírás: A.A. elnök)" (kiemelés a szerk. - től) Csak egy oka lehetett *Avanesian Alex*nek a Magyarok Házában az EÖGYKE és a BÖKÖT rendezvényén való megjelenésének: pillanatnyi emlékezetkiesésben szenvedett. Ezért, jó szándékkal, emlékezetét fel kellett frissíteni.

Ezt tettük.

Az igazsághoz tartozik, hogy *Szongoth Gábor* a rendezvény háziasszonyának, *dr. Issekutz Saroltának* kérésére emlékeztette korábbi véleményére *Avanesian Alex*et.

Az emlékezet-kiesés azért is valószínűsíthető, mert *Avanesian Alex* a terembe lépve a klub háziasszonyát nem ismerte fel és rajta átnézve, köszönés nélkül ment el mellette.

Kérdezheti az olvasó: miért fordulhatott elő egyáltalán felhívás a távozásra, amikor a Füzetek minden számának címdalán ott áll: ..."hívottan és hívatlanul" mindenkit szeretettel várunk klubdelutánjainkra ...?

Nos, az általános meghívó **erkölcsileg** talán mégsem vonatkozhat arra, aki az elmúlt három évben mindent megtett, hogy e közösség ne létezessen.

1998 során és azóta is rendszeresen azt nyilatkozta az elnök a médiában, hogy mi az örmények közé furakodtunk, nem vagyunk örmények, csak az etnobiznisz érdekében valljuk magunkat örményeknek.

Elhatárolódik tőlünk.

A.A. a februári Ararát "Elöljáróban" c. cikkében a következőt írja: "Többször leszögezte már az Országos Örmény Önkormányzat, hogy a magyarországi örmények legális szervezete a kisebbségi törvény szerint az OÖÖ és az Arménia Népe Kulturális Egyesület. Nincs hivatalos fóruma semmilyen más szerveződésnek. "

Ha A.A. szerint az EÖGYKE (illetve a BÖKÖT) nem legális, akkor miért és hogyan akart részt venni azon az ominózus karácsonyi ünnepeken? Egy nem legális szervezet ünnepege sem legális...

dr. Issekutz Sarolta